

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi 2022-2030. Kulttuuriperintöstrategian vision mukaan kulttuuriperintö toimii siltana ihmisten välillä ja tarjoaa ratkaisuja kestäväen tulevaisuuden rakentamiselle. Visio on selkeä ja kannatettava. Kulttuuriperinnön kautta voi oppia tuntemaan ihmisiä ja ympäröivää yhteiskuntaa. Uudelle paikkakunnalle muuttamisen ja maahanmuuttajien kotoutumisen näkökulmasta tämä on erittäin tärkeä näkökulma.

Strategia sisältää useita eri tavoitteita ja toimenpidelinjauksia, joita voisi kiteyttää laajemmiksi kokonaisuuksiksi tuomalla esiin jokaisesta luvusta ytimen tai kaksi. Tavoitteet jäävät paikoin ylätasolle.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Strategiassa toimijakenttää on tuotu esiin tavoitteissa ja toimenpidekirjauksissa. ELY-keskuksen roolia kulttuurin kentällä on kuvattu strategiassa suppeasti. ELY-keskuksella on mm. oma tulossopimus OKM:n kanssa kulttuurin ja luovan alan osalta, ELY-keskukset ovat maaseuturahaston alueellisia toimijoita ja ELY-keskukset koordinoivat alueellisia etnisten suhteiden neuvottelukuntia (ETNO), joiden tehtävänä on edistää dialogia ja hyviä väestösuhteita. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus koordinoi myös alueellista kulttuuri ja luovat alat teemaryhmää, joka koostuu ELY-keskuksen ja kulttuurialan eri organisaatioiden asiantuntijajäsenistä. Teemaryhmä ottaa kantaa mm. EU-rahoituksella rahoitettaviin hankkeisiin. Mikäli strategiaan halutaan sisällyttää eri toimijoiden kulttuuriperintöön liittyviä tehtäviä, voisi olla mielekkäämpää koota niitä taulukkoon liitteeksi suoraan toimijoilta.

Kommenttinne lukuun 5.1

Luvun 5.1 "Kulttuuriperintö omana ja yhteisenä" tavoitteiden ja toimenpidelinjausten osalta strategiassa kannattaa huomioida ETNOjen olemassaolo. Valtakunnallista ETNOa hallinnoi Oikeusministeriö ja alueellisia ETNOja koordinoivat ELY-keskukset. Yhteistyössä ETNOjen kanssa

näiden tavoitteiden ja toimenpidelinjausten eteenpäinviemistä ja toteuttamista voitaisiin edistää koko Suomessa. Huomiona myös, että ELY-keskukset ovat alueellisia kotoutumista edistäviä toimijoita, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä alueiden kuntien kanssa.

Kommenttinne lukuun 5.2

Tavoitteet ja toimenpidelinjaukset on kuvattu selkeästi. Luvun 5.2 sisällöt kulttuuriperintö, luonto, ilmastonmuutos ja kestävät ratkaisut sisältyvät ELY-keskusten toimialaan. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus pitää erittäin tärkeänä näiden asioiden esiin nostamista ja eteenpäinviemistä.

Kommenttinne lukuun 5.3

ELY-keskus näkee kulttuurialan osaamistarpeiden sekä valtakunnallisen että alueellisen toimialakohtaisen tiedon yhteensovittamisen tärkeäksi tulevaisuuden työmarkkinoita silmällä pitäen. Toimenpidelinjauksiksi on kirjattu, että osaamisen tunnistamista ja tunnustamista edistetään sekä asiantuntijoiden työllistymismahdollisuuksia ja osaamisen hyödyntämistä edistetään. On huomioitava, että tätä työtä tehdään jo eri toimijoiden kuten oppilaitosten, TE-toimiston ja työllisyshoidon kuntakokeilujen toimesta.

Strategisesta näkökulmasta on tärkeää myös kehittää skenaarioita ja visioita siitä mitä osaamista tulevien vuosikymmenten aikana tullaan tarvitsemaan ja mitä voisivat olla tulevaisuuden työpaikat, joihin työllistytään tällä saralla. Alueellisen toiminnan kytkemistä OKM:n tulohajaukseen on nyt syytä nostaa ja samalla kirjata TE-palvelut 2024 –uudistuksen ja aluerakenteen uudistuksen mahdollisia vaikutuksia kulttuuriperinnön tehtävien hoitoon tulevaisuudessa. On selvitettävä, että mikä taho hoitaa näitä jatkossa, ohjaako OKM ja miten em. asiat kytkeytyvät mm. ELYjen elinkeinotehtäviin ja yritysten osaamistarpeiden ennakointiin tulevaisuudessa.

Kommenttinne lukuun 5.4

5.4 "Kulttuuriperintö ja talous – kestävästi ja luovasti "-luvun tavoitteet ja toimenpiteet nähdään tärkeiksi. Kulttuurialat ovat kärsineet viime vuosina suuria tappioita ja toimijoita on tuettu eri rahoituskanavista. Kulttuurialan bruttokansantuotteen nousuun saaminen vaatii paljon toimia. Keinot bkt:n nostamiseksi on tuotava mahdollisessa toimeenpanosuunnitelmassa selkeästi esille vastuujon ja mittariston kanssa.

Strategiassa toimijoita kannustetaan hyödyntämään aktiivisesti EU:n rahoitusohjelmia ja rakennerahastoja. ELY-keskus toivoo tähän yhteyteen lisättäväksi maaseuturahaston tarjoamat rahoitusmahdollisuudet, joita myös kannustettaisiin hyödyntämään.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

-

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Mahdollinen toimeenpanosuunnitelma voi jäädä liian ylätasolle, koska strategiassa tavoitteita on paljon ja ne ovat hyvin laaja-alaisia. Strategian osalta olisi hyvä käydä läpi konkreettiset polut esim.

erilaisten rahoitusten ja tukipalvelujen saavuttamiseksi sekä selkeyttää vastuujakoa. Julkisten hallinnonalojen olisi hyvä tehdä omat tarkennukset tavoitteisiin ja muuntaa niitä toimenpiteiksi.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Erillinen toimeenpanosuunnitelma voisi toimia pohjapaperina toimijoiden omille suunnitelmille. Se ei ole välttämätön, mutta se loisi raamit eri toimijoille siitä, mihin tällä strategialla tähdätään. Välttämättömäksi nähdään, että toimijat laativat omat toimeenpanosuunnitelmat asian edistämiseksi.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Mikäli toimeenpanosuunnitelma laaditaan, olisi osallistamisen ja osallistumisen kannalta hyvä hyödyntää työryhmätyöskentelyä sekä verkko-osallistumisia tai webinaareja, jotta alueet tulevat paremmin huomioitua.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

ELY-keskus toimii mm. rahoittajana ja alueellisen verkoston koollekutsujana. ELY:llä on tiedonvälittäjän ja -tuottajan rooli valtakunnallisiin rahoituksiinkin liittyen. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kulttuuri ja luovat alat teemaryhmän yhtenä tehtävänä on estää päällekkäisyyttä rahoitettavien hankkeiden osalta. Myös strategian toimeenpanossa ELY-keskuksen rooli voisi olla alueellisena koollekutsujana, tiedottajana ja yhteensovittajana toimiminen.

Leppälä Erja
Pohjois-Pohjanmaan ELY